

Halvårsrapport om arbeids- og inkluderingsaker Vår 2025

Spesialutsending for arbeids- og inkluderingsaker Jiří KLAŠKA

Innhold

1.	Innledning.....	2
2.	Formannskap i Rådet for Den europeiske union ruller videre	2
	• Polen: «Bezpieczeństwo» - sikkerhet	2
	• Danmarks motto – «et sterkt Europa i en verden i forandring»	3
	• Danske prioriteringer innenfor arbeids- og sosialområdet	3
3.	Historisk høy sysselsetting, lav ledighet og vedvarende mangel på arbeidskraft.....	5
4.	Midlertidig beskyttelse for fordrevne ukrainske borgere og nye sanksjoner mot Russland	6
5.	Kommisjonens arbeidsprogram for 2025 – konkurransekraft, sikkerhet og forenkling	6
	• Mer innovasjon og mindre byråkrati - nytt kompass for konkurransekraft	7
6.	I kikkerten: hva er, og hva kommer, på agendaen høsten 2025?	8
	• Status for saker som er under behandling.....	8
	• Kommende initiativer	9
7.	Et knippe saker fra første halvår 2025	10
8.	Annet av interesse.....	11
9.	Ça va la Belgique? België, hoe gaat het met je?.....	13

Bilde: Publications Office of the European Union

1. Innledning

1. halvår 2025 ble avsluttet med hetebølge i Brussel. 2. halvår startet med 34,7 grader registrert ved den offisielle målestasjonen i bydelen Uccle. Dette var den varmeste 1. juli i Belgia siden målingene startet i 1833, ifølge det Kongelige Meteorologiske Institutt (RMI). Det var enda varmere andre steder i Brussel, der det skal være målt temperaturer på over 37°C. For kun andre gang i historien måtte landemerket Atomium stenge på grunn av den ekstreme varmen i det rustfrie stålkulene.

I EU var første halvdel av 2025 preget av en moderat økonomisk vekst, økt sysselsetting, lav ledighet og geopolitiske utfordringer. Økonomisk sett hadde EU en stabil, men beskjeden vekst i første kvartal, med en BNP-vekst på 0,6 pst. både i euroområdet og i EU. Bakteppet var økt global økonomisk usikkerhet og handelsspenninger. Geopolitisk måtte EU håndtere krigen i Ukraina, spenningene i Midtøsten og forholdet til Kina og USA. På hjemmefronten fokuserte EU på spørsmål som forsvarsutgifter, økonomisk styring og sosial konvergens.

Etter at NATO/-landene gikk med på å styrke sitt kollektive forsvar for å avskrekke mulige angriper, økte bekymringene for at voksende forsvarsutgifter uunngåelig vil svekke EUs sosiale dimensjon i et allerede sterkt polarisert samfunn.

Midt i dette komplekse landskapet måtte EU gjøre vanskelige prioriteringer. Balansen mellom økonomisk ansvarlighet, sosial rettferdighet og sikkerhetspolitikk ble ofte satt på prøve. De demografiske endringene og den teknologiske utviklingen utfordret arbeidsmarkedet, og krevde nytenkning både fra beslutningstakere og innbyggere.

Disse utfordringene ble tydeligere gjennom første halvdel av året i diskusjoner om energipolitikk, migrasjon og digitalisering. Samtidig måtte medlemslandene håndtere økte krav til omstilling på tvers av sektorer, ikke minst knyttet til grønn og digital transformasjon, i en stadig mer kompleks og uforutsigbar tid. Parallelt har det vært økt søkelys på betydningen av utdanning, innovasjon og livslang læring for å møte fremtidens behov på arbeidsmarkedet.

2025 er et viktig år med tanke på bl.a. fornyelsen av handlingsplanen for den europeiske pilaren for sosiale rettigheter, fremleggelsen av kompetanseunion og veikartet for kvalitetsjobber, utarbeidelsen av en strategi for fattigdomsbekjempelse og starten på diskusjonene om det flerårige finansielle rammeverket etter 2027.

2. Formannskap i Rådet for Den europeiske union ruller videre

- **Polen: «Bezpieczeństwo» - sikkerhet**

[Det polske formannskapet](#) oppfylte den overordnede ambisjonen om sikkerhet og styrket forsvar, noe som bl.a. har bidratt til at EU-landene har forpliktet seg til å øke forsvarsbudsjettene. Bedret konkurranseevne og deregulering, beskyttelse av Schengens yttergrense og en mer aktiv returpolitikk var også områder som har vært høyt prioritert. Trump-administrasjonen var en tilleggsutfordring. Det lyktes å samle støtte til økte militære bidrag og energi til Ukraina. Men Ukraina-spørsmål og utfasing av energi fra Russland viste seg å være krevende saker grunnet blokkering fra enkelte medlemsland. Med et vellykket rådsformannskap har Polen befestet sin posisjon som et viktig EU-land med gjennomslagskraft, og en regional stormakt med en voksende militær betydning.

Det ble gjennomført 22 uformelle rådsmøter. Norsk deltakelse på møter under det polske rådsformannskapet har vært høy. Norge deltok på 14 av dem. Av disse var 8 på statsrådsnivå,

herunder arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brennass deltakelse på det uformelle [EPSCO-møtet](#) i Warszawa, der integreringspolitikk, likestilling samt bruk av algoritmiske systemer i arbeidslivet ble diskutert.

På arbeids- og sosialområdet var knapphet på arbeidskraft og demografiske utfordringer blant de viktigste sakene under det polske formannskapet. Formannskapet beskrev aldri som en av de sentrale strukturelle utfordringene for konkurranseevne og vekst, og understreket behovet for et tankeskifte. [Rådets konklusjoner](#) fra juni oppfordrer medlemsstatene og Kommisjonen til å iverksette tiltak for å hjelpe eldre mennesker til å delta aktivt i arbeidsmarkedet og samfunnet. Dette vil fremme muligheter for økonomisk vekst og jobbskaping som følge av utviklingen av "sølvøkonomien". Videre kan det bidra til å forbedre effektiviteten og bærekraften i offentlige finanser, adressere arbeidskraftmangel og styrke EUs konkurranseevne.

Mens det ble gjort betydelig fremgang med flere saker under det polske formannskapet (bl.a. europeiske samarbeidsutvalg og praktikantenes arbeidsvilkår), forble skjebnen for trygdekoordineringsforordningsforhandlinger uavklart, jf. omtale under pkt. 8. Danmark tar dermed med seg noen saker som Polen ikke har sluttført.

- **Danmarks motto – «et sterkt Europa i en verden i forandring»**

Det er for åttende gang Danmark har formannskapet. Sist gang var i 2012. Denne gang står EU-formannskapet i en ny geopolitisk virkelighet, med krevende og skiftende politiske vinder fra USA, og et stadig mer aggressivt Russland.

Danmarks [prioriteringer](#) er nøye utvalgte for å svare på de akutte utfordringene Europa står overfor. Europa skal kunne forsvare seg selv innen 2030. Klimasaken er tilbake etter en mindre oppmerksomhet av det polske formannskapet. Det haster med å forbedre Europas konkurranseevne. «Derfor blir opprustning av Europas forsvar og fjerning av byrdefulle regler sammen med den grønne omstillingen – de viktigste prioriteter for det danske EU-formannskap»¹. Det danske EU-formannskap vil videre

- fortsette støtten til Ukraina.
- arbeide for nye og innovative løsninger på EUs utfordringer med irregulær migrasjon.
- presse på i utvidelsesprosessen, slik at det skjer konkrete fremskritt i forhandlingene.

- **Danske prioriteringer innenfor arbeids- og sosialområdet**

 Konkurranseevne: For å sikre tilgang til kvalifisert arbeidskraft, vil det danske formannskapet fokusere på fri og rettferdig bevegelse, anstendige arbeidsvilkår, oppkvalifisering og omskolering, samt et sunt og sikkert arbeidsmiljø. Med dette utgangspunktet vil formannskapet engasjere seg i *Kommisjonens handlingsplan for kvalitetsjobber* og [handlingsplan for EUs sosiale pilar](#). Disse innsatsområdene skal skape fremgang på tvers av medlemsstatene. Sentralt i dette engasjementet står respekt for nasjonale arbeidsmarkeds- og velferdsmodeller, samt arbeidslivsparters rolle og autonomi.

 Fri og rettferdig bevegelse: Det er avgjørende at fri bevegelse skjer på rettferdige og ordentlige vilkår. Formannskapet ser at digitalisering kan bidra til forenkling, bedre håndheving og kontroll av gjeldende regler for fri bevegelse. Med dette utgangspunktet vil det danske formannskapet følge opp resultatene av [pilotprosjektet om et europeisk trygdepass \(ESSPASS\)](#). I

¹ Europaminister Marie Bjerre 19. juni 2025.

tillegg vil formannskapet sette søkelys på utfordringer og mulige løsninger for utsatte grupper på de europeiske arbeidsmarkedene som utsendte arbeidstakere, inkludert tredjelandsborgere.

☑ Sunne og sikre arbeidsliv: Det danske formannskapet vil styrke innsatsen for å øke helse og sikkerhet for arbeidstakere, bl.a. annet ved å fremme revisjon av direktivet om bl.a. kreftfremkallende stoffer på arbeidsplassen. For å sikre ordentlige rammer for praksisplasser i hele EU og unngå konkurranse om lønn og dårlige arbeidsvilkår, vil formannskapet fremme *anbefalingen og direktivforslaget om arbeidsvilkår for praktikanter*.

🗨 Sosial dialog: Sosial dialog på nasjonalt og europeisk nivå spiller en avgjørende rolle i politikkutforming til fordel for arbeidstakere, bedrifter og europeisk konkurranseevne. Derfor vil det danske formannskapet, med utgangspunkt i den nye [Pakten for europeisk sosial dialog](#), styrke den sosiale dialogen mellom arbeidslivets parter. Partene spiller også en avgjørende rolle i å sikre jobber av høy kvalitet i EU, og det danske formannskapet vil engasjere seg i den kommende [handlingsplanen for kvalitetsjobber](#).

👥 Sosial inkludering: Fokuset blir rettet mot oppnåelse av 2030-målene vedr. sosial inkludering av de mest utsatte borgerne i EU. Formannskapet vil innenfor rammene av den europeiske barnegarantien søke å bedre forholdene for barn i utsatte posisjoner. Parallelt med samarbeidet i [den europeiske hjemløseplattformen](#) vil formannskapet søke å forbedre vilkår for de hjemløse. I tråd med pleiestrategien vil formannskapet sette fokus på hvordan vi i fremtiden sikrer en eldreomsorg med kvalitet, tilgjengelighet og bedre arbeidsforhold. Som følge av utfordringene med mangel på rimelige boliger vil formannskapet foreslå rådskonklusjoner om *boliger med overkommelige priser*.

Den danske kalenderen på arbeids- og sosialområdet:

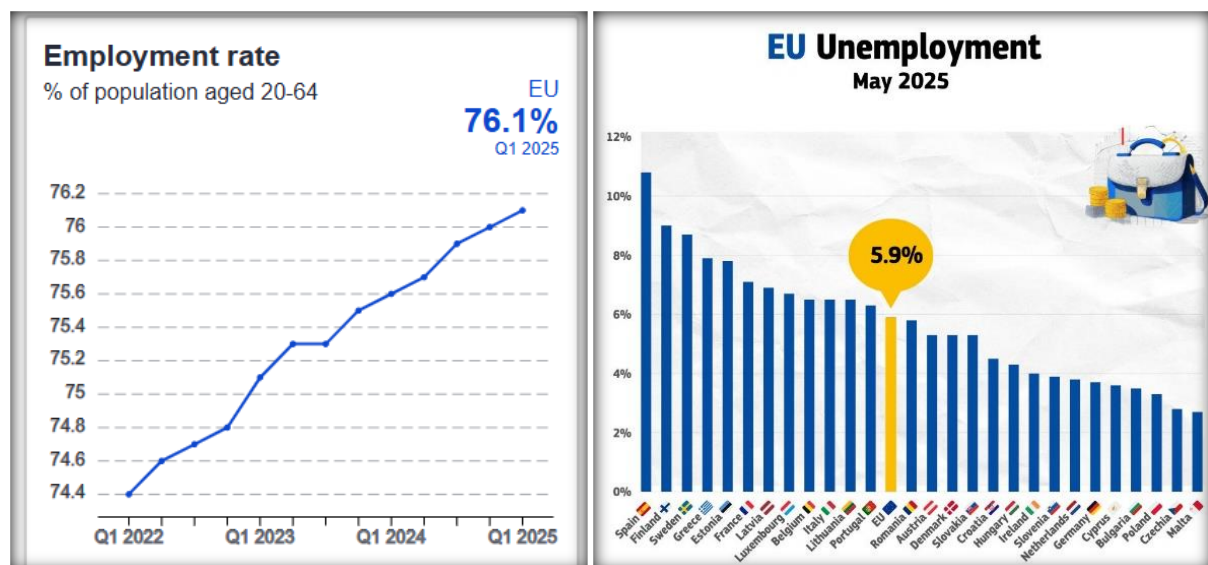
Danmarks formannskap i Rådet 2025 - program	1. juli -31. desember	
EUs uformelle ministermøte for sysselsetting, sosialpolitikk, helse og forbrukersaker	7.-8. juli	Ålborg
Uformelt møte mellom justis- og innenriksministrene	22-23. juli	København
Uformelt SCIFA -møte	17-18. september	København
Uformelt møte i komitéen for sosial beskyttelse (SPC)	22-23. september	København
Uformelt møte i sysselsettingskomité (EMCO)	25-26. september	København
Rådet for justis- og innenrikssaker	13-14. oktober	Luxembourg
EUs formelle ministermøte for sysselsetting, sosialpolitikk, helse og forbrukersaker	17. oktober	Luxembourg
Høynivåpolitisk konferanse om fremtiden for aldring og langtidspleie	27-28. oktober	København
Formelt SCIFA -møte	27. oktober	Brussel
Høynivåkonferanse om funksjonshemming : Uavhengig liv i morgendagens Europa	6-7. november	København
Temaseminar om hjemløshet	17-18. november	København
Formelt SCIFA -møte	26. november	Brussel
EUs formelle ministermøte for sysselsetting, sosialpolitikk, helse og forbrukersaker	1. desember	Brussel
Rådet for justis- og innenrikssaker	7-8. desember	Brussel

3. Historisk høy sysselsetting, lav ledighet og vedvarende mangel på arbeidskraft

EU-økonomien [fortsatte](#) sin moderate vekst med rekordhøy sysselsetting, lav arbeidsledighet, lav ledig kapasitet i arbeidsmarkedet samt en svak nedgang i antall ledige stillinger. Inflasjonen falt, og situasjonen på det europeiske arbeidsmarkedet var preget av utbredt mangel på arbeidskraft og kompetanse.

Rekordhøy sysselsetting: I første kvartal 2025 nådde sysselsettingsraten i EU for personer i alderen 20 til 64 år en historisk topp på 76,1 pst. (se figur under). Dette var en økning på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med det foregående kvartalet, og en økning på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med samme kvartal i 2024. Malta (84,3 pst.), Nederland (83,4 pst.) og Tsjekkia (82,9 pst.) hadde de høyeste sysselsettingsratene, mens Italia (67,9 pst.), Romania (68,9 pst.) og Hellas (70,3 pst.) fortsatt lå i den nedre enden av skalaen.

Arbeidsledigheten holder seg stabil og lav: I mai 2025 holdt arbeidsledigheten i EU seg stabil på 5,9 pst. for sjette måned på rad (se figur under), noe som gjenspeilte et vedvarende positivt arbeidsmarked. Sammenlignet med april 2024 gikk arbeidsledigheten i EU ned med 0,1 prosentpoeng. Malta og Tsjekkia (med hhv. 2,7 og 2,8 pst.), Polen (3,3 pst.), Kypros (3,6 pst.) og Tyskland (3,7 pst.) hadde den laveste arbeidsledigheten, mens Spania (10,8 pst.), Finland (9,0 pst.) og Sverige (8,7 pst.) hadde den høyeste arbeidsledigheten i mai 2025.

Kilde: Eurostat, [European Statistical Monitor](#) 06/2025

Avtagende andel ledige stillinger: I første kvartal 2025 falt andelen ledige stillinger i EU til 2,2 pst., en nedgang på 0,1 prosentpoeng fra kvartalet før. Denne nedgangen avsluttet den korte stabiliteten i fjerde kvartal 2024. Nedgangen fra andre kvartal 2023 til tredje kvartal 2024 (se figur 8) vedvarte dermed. Sammenlignet med samme kvartal i 2024 var ledighetsraten i første kvartal 2025 0,4 prosentpoeng lavere. Blant medlemslandene som det foreligger data for, hadde Romania (0,6 pst.), Polen (0,8 pst.) og Spania (0,9 pst.) de laveste ledighetsratene i første kvartal 2025. Landene med de høyeste tallene var Nederland (4,2 pst.), Belgia (4,1 pst.) og Østerrike (3,6 pst.).

Kommisjonens kartlegger fremdriften mot 2030-hovedmålene som er fastsatt i handlingsplanen for den europeiske pilaren for sosiale rettigheter. EU er godt i rute for å nå det overordnede målet om at «minst 78 pst.» av befolkningen skal være i arbeid innen 2030. Men det er behov for betydelig

fremgang for å sikre at 60 pst. av alle voksne deltar i læring hvert år², og for å redusere antallet mennesker som står i fare for å havne i fattigdom eller sosial ekskludering.³ For en nærmere redegjørelse av resultatene vises det til side 41-47 i [sysselsettingsrapporten](#).

4. Midlertidig beskyttelse for fordrevne ukrainske borgere og nye sanksjoner mot Russland

Det ble politisk enighet om en [forlengelse av ordningen for midlertidig beskyttelse](#) for ukrainere til 4. mars 2027. Forlengelsen ble formelt vedtatt i rådsmøte i slutten av juni.

[Rådsanbefalingen om utfasing av ordningen](#) for midlertidig beskyttelse av ukrainere var også diskutert i slutten av juni. I Rådet var det stor enighet om at det er viktig å komme frem til en ordning for hvordan de nasjonale løsningene for en utfasing skal koordineres. Selv om det i stor grad legges opp til nasjonale løsninger må det være en strukturert og koordinert oppfølging. Det er også viktig for medlemslandene å forhindre

sekundærbevegelser og belastning av asylsystemet. Når det gjelder spørsmål om retur har flere tatt til orde for en «samfunnsbasert tilnærming»⁴, spesielt for å unngå store skiller og sosial ulikhet mellom returnerte ukrainere og de som har blitt værende i landet.⁵ Bilde: European Commission

Nye sanksjoner: EUs ledere ble i slutten av juni enige om å forlenge sanksjonene mot Russland med ytterligere seks måneder. EU-kommisjonen la samtidig fram forslag til en [18. pakke](#) med sanksjoner rettet mot energisektoren og banksektoren. Blant tiltakene er forbud mot transaksjoner knyttet til gassrørledningene Nord Stream 1 og 2, senkning av oljepristaket, og listeføring av ytterligere fartøy i den såkalte skyggeflåten. Ungarn og Slovakia har besluttet å ikke støtte EU-kommisjonens forslag. Hovedårsaken til blokkeringen er EUs planer om å gradvis fase ut importen av russisk energi.

EU-landene vil åpne for medlemskapsforhandlinger med Ukraina, men Ungarn satte ned foten på juni-toppmøtet i Brussel.

5. Kommisjonens arbeidsprogram for 2025 – konkurransekraft, sikkerhet og forenkling

I februar vedtok Europakommisjonen sitt arbeidsprogram for 2025 under tittelen «*Fremover sammen: En dristigere, enklere og raskere union*» ([Moving forward together: A Bolder, Simpler, Faster Union](#)). Konkurransekraft og sikkerhet skal prioriteres, og [forenkling av regelverk](#) er et sentralt element. Et hovedfokus for denne kommisjonen vil også være å styrke den sosiale rettferdigheten.⁶

Arbeidsprogrammet er delt inn i etter [Europakommisjonens sju hovedprioriteringer](#). Under området «Støtte mennesker, styrke våre samfunn og vår sosiale modell», omtales både pilaren for sosiale

² Andelen voksne som deltar i opplæring, har bare økt fra 37,4 pst. i 2016 til 39,5 pst. i 2022, og ligger fortsatt betydelig under EUs overordnede mål på 60 pst. Dette viser at det er behov for en betydelig innsats for at Europa skal forbli konkurransedyktig, innovativt og inkluderende i den grønne og digitale transformasjonen.

³ I 2019 befant 91 millioner EU-borgere seg i den kategorien. Politiske tiltak på både EU- og medlemsstatsnivå har bidratt til å redusere fattigdomsrisikoen, til tross for en utfordrende sosioøkonomisk kontekst de siste tre årene. (1,6 mill. færre enn i 2019).

⁴ En samfunnsbasert tilnærming til gjenoppbygging i Ukraina innebærer å styrke lokale samfunns evne til å drive sin egen gjenoppbygging og utvikling, med fokus på deres spesifikke behov og prioriteringer. Denne tilnærmingen vil sikre en bærekraftig og lokalt ledet gjenoppbygging

⁵ Forlengelse av ordningen for midlertidig beskyttelse og en ev. utfasing av ordningen var et tema under besøket av statssekretær Vevle (AID) i Brussel 17. mars.

⁶ Se [Faktaark om arbeidsprogrammet](#) samt [Faktaark om forenklingsagendaen](#).

rettigheter og sosial dialog. Under samme tittel sorterer også utdanning, kompetanse og kvalitetsjobber.

Siden 2017 har prinsippene i pilaren vært retningsgivende for arbeidet med å takle felles utfordringer innen sysselsetting, kompetanse og sosiale spørsmål. Disse prinsippene ble omgjort til konkrete tiltak gjennom en egen handlingsplan med overordnede mål for 2030, jf. pkt. 3. Prioritering av fortsatt implementering av pilaren er avgjørende, og Europakommisjonen vil intensivere innsatsen gjennom *en ny handlingsplan for gjennomføringen av den europeiske pilaren*. I arbeidsprogrammets [hoveddel](#) (se s. 7-8 i arbeidsprogrammet) lanseres videre den kommende *kompetanseunionen* og *veikartet for kvalitetsjobber* som nye initiativer (for mer om disse tre initiativene vises det til omtale under pkt. 6 i denne rapporten).

For å sikre en rettferdig, ren, digital og sosial overgang, vil Europakommisjonen fortsette å rådføre seg med partene i arbeidslivet om alle spørsmål som er relevante for dem. En *ny pakt for sosial dialog* med partene ble undertegnet i mars.⁷

På migrasjonsfeltet gir Kommisjonen uttrykk for at de ønsker å intensivere arbeidet med å gjennomføre *Pakten om migrasjon og asyl*. En ny strategi om migrasjon og asyl i fjerde kvartal 2025 vil presentere et strategisk og fremtidsrettet rammeverk for arbeidet med pakten, samt bygge på relaterte nasjonale strategier. Kommisjonen trekker også frem at det er nødvendig med bedre og mer effektive returprosedyrer for personer som ikke har lovlig opphold i EU. For å komplementere pakten, har Kommisjonen lagt frem en ny felles tilnærming til returer, som også inneholder forslag om returprosedyrene.

Videre ventes *EUs neste langtidsbudsjett for syvårsperioden 2028-2034* fremlagt 16. juli. Se Europakommisjonens pressemelding om veien frem mot det neste langtidsbudsjettet [her](#). Det kommenteres i meldingen at budsjettet må bli mindre detaljert og mer målrettet, der ulike aktiviteter ses i sammenheng for å nå unionens strategiske mål.

- **Mer innovasjon og mindre byråkrati - nytt kompass for konkurransekraft**

Rett før fremleggelsen av arbeidsprogrammet la Europakommisjonen frem sin femårige strategi for å øke EUs konkurranseevne – et såkalt «[konkurransekraftkompass](#)» (*Competitiveness Compass*).

Dette kommer som en erkjennelse av at veksten i Europa ikke har klart å holde tritt med den økonomiske utviklingen i USA og Kina i de siste to tiårene. Fortsatt vekst er en nøkkel for å finansiere avkarbonisering og teknologiske nyvinninger, heter det i dokumentet. Et viktig element blir å lette den administrative byrden på bedriftene. Med kompasset etableres konkurransekraft som et overordnet prinsipp, som skal være både i front og i sentrum av EUs politikk de neste årene. Kompasset bygger på anbefalinger fra både [Mario Draghi](#) og [Enrico Letta](#).

Kompassets tre hovedpilarer (innovasjon, avkarbonisering og sikkerhet) suppleres av fem tverrgående flaggskiptiltak, som blir avgjørende for å underbygge konkurransekraften i alle sektorer. Blant disse er satsinger på kompetanse og kvalitetsjobber som setter mennesker i sentrum. For å sikre et godt samsvar mellom kompetanse og arbeidsmarkedets behov vises det til *kompetanseunionen*, *veikartet for kvalitetsjobber* og *portabilitet av ferdigheter*, jf. omtale under pkt. 6.

⁷ Her finner dere et [faktaflak](#) med planlagte leveranser de første 100 dagene samt [den signerte pakten](#).

6. I kikkerten: hva er, og hva kommer, på agendaen høsten 2025?

- Status for saker som er under behandling

Forbedring av arbeidsvilkårene for praktikanter: Rådet for sysselsetting, sosialpolitikk, helse og forbrukersaker (EPSCO) ble i juni enig om sin [forhandlingsposisjon \(«generell tilnærming»\)](#) til et forslag til direktiv om forbedring av arbeidsvilkårene for praktikanter og bekjempelse av «falske» praktikantstillinger. Målet var å bevare direktivforslagets to formål om å forbedre praktikantenes arbeidsvilkår og bekjempe falske praksisplasser. For å oppnå kompromiss ble visse typer praksisplasser utelatt fra direktivets virkeområde, og enkelte henvisninger fjernet.

Det danske formannskapet vil få mandat til å starte forhandlinger med Europaparlamentet. Kommisjonen signaliserte imidlertid at den var villig til å gå videre med den generelle tilnærmingen, og innlede forhandlinger med parlamentet for å oppnå et mer ambisiøst forslag. Det danske formannskapet vil også fortsette prosessen med en [Rådsanbefaling](#) om et styrket kvalitetsrammeverk for praksisplasser. Bilde: sandata.dk

Revisjon av direktivet om europeiske samarbeidsutvalg: Under møtet i juni mottok EPSCO-rådet informasjon fra presidentskapet om en foreløpig avtale med Europaparlamentet om endring av direktiv 2009/38/EC. [Kommisjonens forslag](#), basert på en rapport fra Europaparlamentet, tar sikte på å forbedre informasjons- og konsultasjonsomfang på tverrnasjonalt nivå, kjønnsbalanse, rettslig klarhet, ressurser til ESU og håndheving. Trilogforhandlingene ble innledet i februar, og en foreløpig avtale ble oppnådd i mai. Etter språklig gjennomgang tar institusjonene sikte på å vedta den avtalte teksten i slutten av tredje kvartal 2025.

Forskrift om E-deklarasjon for utsendte arbeidstakere: EU-ministerne for konkurranseevne nådde [en politisk enighet \(«generell tilnærming»\)](#) om opprettelsen av en frivillig elektronisk erklæring for utstasjonering av arbeidstakere. Erklæringen skal forenkle formalitetene for selskaper som utstasjonere arbeidstakere, samtidig som det opprettholder tilsynsmulighetene for arbeidsinspektoratene.

Denne reguleringen vil lette den administrative byrden for bedrifter ved å gjøre innsendingen av utstasjoneringserklæringer helt digital. Den skal gjøre det lettere for nasjonale myndigheter å overvåke samsvar med utstasjoneringsdirektivet. Den generelle tilnærmingen formaliserer Rådets forhandlingsposisjon. Den gir Rådets formannskap et mandat for forhandlinger med Europaparlamentet, som vil starte så snart parlamentet har vedtatt sin posisjon. Bilde: European Commission

Revisjon av trygdekoordineringsforordningen: I EPSCO-rådet i juni viste formannskapet til at Rådet fikk et revidert mandat i april, og Europaparlamentet gikk med på å gjenoppta arbeidet med [reformen av reglene](#) for koordinering av trygdeordninger (883/2004). Første trilogforhandlinger siden november 2023 begynte igjen i juni etter 18 triloger og to *siste-moment*-brudd i Rådet på ni år.

På rådsmøtet ble gjort opp status for gjenstående uenigheter. De ulike posisjonene stod fortsatt langt fra hverandre, særlig fordi Europaparlamentet ikke viste fleksibilitet til tross for Rådets nye mandat. Uenighetene gjelder spesielt spørsmålene om forhåndsgodkjenning for visse typer utstasjonering, og varigheten av eksport av dagpenger. I tillegg gjelder det minimumsperioden for tilknytning til

trygdesystemet i arbeidslandet. Diskusjonene i Rådets arbeidsgruppe viste at det er vanskelig å oppnå ytterligere konvergens. Det polske formannskapet fikk ikke anledning til å finne en løsning til en revisjon eller gjennomføre ytterligere analyser. Mer tid trengs for fremtidige forhandlinger.

- **Kommende initiativer**

Kompetanseunionen (Union of Skills): Europakommisjonen ønsker å gjøre EU mer konkurransedyktig. For å få til det må den ta tak i mangelen på kompetanse i viktige områder og strategiske sektorer, som grønn og ren teknologi. Et solid utdannings- og opplæringssystem, forskning og innovasjon er avgjørende for at Europa skal lykkes. Dette er målet med kompetanseunion, som ble lansert i mars av visepresident Mînzatu.

Kompetanseunion vil de neste tre årene lansere flere titalls hovedsakelig ikke-lovgivende initiativer. Fokuset her blir på bl.a. voksenopplæring og livslang læring gjennom hele yrkeslivet, fremtidsrettet kompetansebygging, rettferdig mobilitet, tiltrekning og integrering av kvalifiserte talenter fra utlandet, og anerkjennelse av ulike typer opplæring for å gjøre det mulig for folk å jobbe i hele EU. Dette skal gjøre det mulig å rette opp kjønnsbalansen og hjelpe bedrifter med å finne den arbeidskraften de trenger.

Veikartet for kvalitetsjobber er et flaggskipinitiativ fra Kommisjonen, som har som mål å fremme kvalitetsjobber i EU. Kommisjonen ser på dette som en nøkkelfaktor som støtter opp under konkurranseevnen, og fremmer sosial rettferdighet.

Det er lagt opp til partene i arbeidslivet spiller en sentral rolle i utviklingen av veikartet. Visepresident Mînzatu innledet i april en bred konsultasjonsprosess med partene i arbeidslivet om veikartet for kvalitetsjobber. Veikartet skal bidra til rettferdige lønninger, gode arbeidsvilkår, opplæring og rettferdige overganger til arbeidslivet for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende, særlig ved å øke dekningen av kollektive forhandlinger. Det forventes at veikartet blir lagt frem i fjerde kvartal 2025. Bilde: linkedin.com

Handlingsplanen for gjennomføring av den europeiske pilaren for sosiale rettigheter: I midten av juni 2025 lanserte Kommisjonen [en offentlig høring](#) og en oppfordring til å komme med innspill om en ny handlingsplan for gjennomføring av pilaren for sosiale rettigheter. Den offentlige høringen og oppfordringen til å komme med innspill om det forventede initiativet avsluttes 10. september 2025.

Kommisjonen forventes foreløpig å offentliggjøre initiativet i fjerde kvartal 2025. Initiativet ble kunngjort i [de nye politiske retningslinjene](#) for den neste Kommisjonen. Bilde: European Commission

Forordning om et EU Talent Reserve: For å begynne forhandlinger med Rådet vedtok Europaparlamentets komité for sivile friheter i mars [rapporten](#) om opprettelsen av en europeisk talentreserve (Talent Pool). Kommisjonen [foreslo](#) dette tiltaket i 2023. Talentreserven vil være en onlineplattform, som skal matche ferdighetene europeiske selskaper trenger fra arbeidere fra tredjeland som ønsker å bringe sine talenter til EU.

Målet er å rekruttere personer fra tredjeland for å møte ulike utfordringer, inkludert demografisk aldring og etterspørsel etter nye grønne og digitale ferdigheter. Talentreserven vil være frivillig og åpen for interesserte land, og vil ikke endre nasjonale kvoter for lovlig migrasjon. Verktøyet skal være tilgjengelig for alle kvalifikasjonsnivåer og garantere rettferdig behandling av jobbsøkere. MEP-ene vedtok endringer for å sikre rettferdige rekrutteringsstandarter i tråd med prinsippene til Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO).

Fjernarbeid og retten til å være koblet fra jobb: I en [resolusjon](#) etterlyste Europaparlamentet et lovverk som fremmer personlig fleksibilitet og arbeidstakers rettigheter, når den konstante oppkoblingen har økt forventningene til at arbeidstakere skal kunne nås når som helst.

I april 2024 lanserte kommisjonen en [konsultasjonsrunde](#) med de sosiale partene om saken.⁸ Det forventes nå at Kommisjonen vil oppsummere resultatene av denne første runden i et nytt konsultasjonsdokument, som også vil bli sendt til de europeiske arbeidsmarkedsparter. Dette konsultasjonsdokumentet vil også omhandle det mulige omfanget og innholdet av det planlagte forslaget. Forslaget om arbeidstakers rett til å koble forventes offentliggjort fra sent i 2025 eller tidlig i 2026.

Bilde: Peoplemanagment.co.uk

7. Et knippe saker fra første halvår 2025

Norge, Island og Liechtenstein er fra 1. juni **integret i Den europeiske arbeidsmyndigheten (ELA)**⁹. Dette betyr at landene fullt ut kan delta i ELA-aktiviteter, inkludert felles og samordnede inspeksjoner, informasjonsaktiviteter og kapasitetsbygging.

Det ble også utnevnt en nasjonal kontaktperson i Bratislava, der ELA har hovedsetet, for å støtte samarbeidet mellom medlemsstatene og ELA, og fremme en rettferdig og effektiv arbeidsmobilitet. Norge har til nå deltatt i ELAs styre som observatør. Vi har også deltatt i programmer og samarbeidsfora som ligger under ELA, herunder det europeiske arbeidsformidlingsbyrået [EURES](#) og [den europeiske plattformen mot svart arbeid](#).

Europakommisjonen presenterte i mai en [evaluering](#) av ELA. Evalueringen viser at ELA overordnet har spilt en avgjørende rolle for å styrke samarbeidet mellom nasjonale myndigheter, samtidig som det påpekes begrensninger i byråets mandat. Kommisjonen vil legge frem et forslag for å styrke ELA i 2026, som del av en større pakke for rettferdig arbeidsmobilitet. Bilde: ELA

Norge er nå formelt en del av [Eurofound](#) (Det europeiske institutt til forbedring av leve- og arbeidsvilkår)¹⁰. Det ble besluttet av Stortinget i mai. Eurofound er et treparts EU- byrå som formidler

⁸ Europakommisjonen: [Pressemelding om Right to disconnect, første konsultasjonsrunde](#). 30. april 2024.

⁹ Stortinget ga i april 2025 ([Prop. 8 LS \(2024–2025\)](#)), se regjeringens [pressemelding](#) samtykke til innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen, og vedtok nødvendige lovendringer for å gjennomføre forordningen i norsk rett.

¹⁰ [Eurofound](#) er ett av tre EU-byråer som bygger på trepartssamarbeid mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og nasjonale myndigheter. Norges deltagelse i Eurofound tidligere fulgte en rammeavtale som ble inngått i 1994. Forordning (EU) 2019/127 om opprettelsen av Eurofound mer nå innlemmet i EØS-avtalen. De to andre byråene er hhv. [EU-OSHA](#) (Det europeiske byrå for helse og sikkerhet på arbeidsplassen) og [Cedefop](#) (Det europeiske senter for utvikling av yrkesopplæring). Norge deltar i begge disse.

forskningsbasert kunnskap og informasjon om levekår og arbeidsforhold i Europa. Eurofound er lokalisert i Dublin.

Byrået bistår interessenter med å utforme og gjennomføre politikk for forbedring av leve- og arbeidsvilkårene, utarbeide en arbeidsmarkedspolitik og fremme dialog mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Bilde: Eurofound

Danmarks søksmål for å få annullert minstelønnsdirektivet: Direktivet harmoniserer ikke lønnsnivået i medlemsstatene, men angir forpliktelser til å styrke kollektiv lønnsdannelse og gir anvisning på prosedyrer for fastsettelse av minstelønn i land som har dette. Direktivet har møtt stor motstand i Danmark og Sverige fordi det anses å gripe inn i forhandlingene mellom arbeidslivets parter.¹¹ EU-domstolens generaladvokat avga i januar en uttalelse som støtter motstanden. Generaladvokaten mener direktivet strider mot en eksplisitt begrensning i EUs traktater på adgangen til å harmonisere lønn. Forslaget til avgjørelse er ikke endelig. EU-domstolen kan fremdeles velge å godkjenne direktivet, men generaladvokatens forslag til avgjørelse blir som oftest fulgt.

Arbeidstakerorganisasjoner og venstreorienterte grupper i Europaparlamentet har kritisert uttalelsen og påpekt at den ignorerer rettspraksis og den europeiske sosialpakten, som allerede forplikter EU og medlemslandene til å fremme rettfærdige lønninger og kollektive forhandlinger. De har oppfordret domstolen til å opprettholde direktivet og minnet medlemslandene om at direktivet fortsatt er i kraft og må gjennomføres som planlagt

8. Annet av interesse

Jubileum for Schengen-området¹²: I forbindelse med [Schengen-områdets](#) 40-årsjubileum i juni presenterte Kommisjonen sin [Schengenstatusrapport for 2025](#). Schengen har nå 29 medlemmer, inkludert ikke-EU-land som Sveits, Island, Norge og Liechtenstein. Hver dag krysser rundt 3,5 mill. mennesker interne grenser for bl.a. å studere, besøke familie og venner eller jobbe. Nesten 1,7 mill. mennesker bor i ett Schengen-land mens de arbeider i et annet.

I et tilknyttet ministermøte i juni ble det eksternt grensehåndtering, migrasjon, bekjempelse av kriminalitet og terrorisme drøftet. Det ble framhevet at Schengen-landene selv skal avgjøre hvem som får innreise, ikke menneskesmuglere eller eksterne aktører. Ministrene adresserte nye trusler, som informasjonsmanipulasjon, [instrumentalisering av migrasjon](#) og teknologiske utfordringer.

Europakommisjonen med tiltak for å hjelpe bilindustrien: Forsyningsrisiko, energikostnader, personalmangel, proteksjonisme og importavhengighet har lagt press på den europeiske bilindustrien, jf. spesialutsendingens [rapport for 2. halvår 2024](#). Bilindustrien bidrar med 7 pst. av EUs BNP og sysselsetter rundt 13,8 millioner mennesker både direkte og indirekte.

De europeiske bilprodusentene trenger investeringsmidler for å innhente forspranget til kinesiske elbiler. De har bl.a. krevd å slippe å betale bøter for forventet manglende overholdelse av utslippsgrensene. I [en meddelelse](#) om Industriell handlingsplan for den europeiske bilindustrien i mars har von der Leyen imøtekommet bilprodusentenes krav. [Handlingsplanen for bilsektoren](#) sikter

¹¹ Også i Norge har det vært stor skepsis mot direktivet. Norges syn har imidlertid primært vært at direktivet ikke er EØS-relevant, jf. [EØS-notatet i saken](#)

¹² Schengen-området gjør det mulig for mer enn 450 mill. mennesker å reise fritt mellom medlemslandene uten å måtte gjennomgå grensekontroller. Hver dag krysser rundt 3,5 mill. mennesker interne grenser for å jobbe, studere eller besøke familie og venner, og nesten 1,7 mill. mennesker bor i ett Schengen-land mens de jobber i et annet. Europeere foretar anslagsvis 1,25 mrd. reiser innenfor Schengen-området hvert år, noe som også er til stor fordel for turist- og kultursektoren.

mot å gjøre Europas bilprodusenter, leverandører og relaterte tjenestesektorer innovative, konkurransedyktige og forankret i Europa.

I mai ble CO₂-standardene for person- og varebiler [endret](#). Regelverk hadde et årlig tak på gjennomsnittlig utslipp per kilometer for nyproduserte biler fra hver bilprodusent. Dersom produsentene overskred dette målet, måtte de betale gebyr. Endringsforslaget åpner for at målene for perioden 2025–2027 kan oppfylles samlet. Det betyr at produsenter som ligger etter, kan unngå gebyrer hvis de tar igjen etterslepet innen 2027. Før denne endringen måtte produsenter som ikke oppfylte kravene, betale gebyr for hvert enkelt år.

Forsvar eller velferd?

President Trumps omforming av USAs globale rolle har gjort det klart at europeiske samfunn må styrke sitt kollektive forsvar, for å avskrekke potensielle aggressorer. Selv om økte militærutgifter ikke er populært blant de fleste europeere, anses det som nødvendig for å beskytte grunnleggende verdier, som demokrati, friheter og rettsstaten.

Spørsmål om hvordan man skal finansiere økte forsvarsutgifter uten å undergrave de sosiale velferdsordningene, har preget debatten i det siste. Men hva betyr dette for den europeiske velferdsstaten? En oppfatning har vært at økte forsvarsutgifter uunngåelig vil føre til kutt i offentlige tjenester som skoler, sykehus og pensjoner.

NATO-sjefen Mark Rutte uttalte i januar til EU-parlamentarikerne at regjeringene bør omfordele penger fra velferd til forsvar. «I gjennomsnitt bruker europeiske land lett opptil en fjerdedel av nasjonalinntekten på pensjoner, helse og trygdesystemer, og vi trenger bare en liten brøkdel av disse pengene for å gjøre forsvaret mye sterkere,» sa Rutte.

Denne uttalelsen har utløst en intens debatt innad i EU om balansen mellom sikkerhet og sosial rettferdighet. Mange politikere, arbeidslivsparter og sivilsamfunnsaktører peker på at velferdsstatens bærekraft er en forutsetning for befolkningens tillit og samfunnets motstandskraft. Samtidig argumenterer enkelte med at økte forsvarsutgifter er essensielt for å ivareta EUs evne til å møte nye trusler og sikre fred i regionen. Spørsmålet om hvor midlene skal tas fra, splitter både medlemslandene og de ulike politiske blokkene.

Planer om å øke forsvarsutgiftene kraftig må ikke føre til angrep på levestandarden til mennesker over hele Europa, uttalte fagforeningene bl.a. i forkant av NATO-toppmøtet og Det europeiske råd i slutten av juni.¹³

Et sentralt anliggende er at investeringer i forsvar ikke må komme på bekostning av sosiale rettigheter og tjenester som styrker inkludering og bekjemper ulikhet. Flere organisasjoner har advart mot at en svekkelse av velferdsstaten vil kunne føre til økt marginalisering og uro. Til tross for presset om å styrke Europas forsvarsevne, etterlyser mange en helhetlig tilnærming der investeringer i sikkerhet sees i sammenheng med behovet for sosial trygghet, utdanning og helse. Bilde: Dw.com

¹³ [11 EU entities commit to protect welfare states 'at any costs' in joint statement | Social Economy News](#) og [Defence spending must not mean attacks on social budgets | ETUC](#)

9. Ça va la Belgique? België, hoe gaat het met je?

Hvem skal styre Europas hovedstad? Brussel, en av Belgias fem regionale regjeringer, har ennå ikke klart å danne en regjering. Ett år etter valget har forhandlingene gjentatte ganger kuppet, på grunn av dype språklige og ideologiske skillelinjer. Selv om hverdagen fortsetter i Brussel takket være de 19 kommunene som holder det gående, er mange brusselboere med rette bekymret. Viktige politiske tiltak innen mobilitet, bolig og budsjettreform står på vent siden den midlertidige regjering fungerer under uten vedtaksmyndighet.

Den politiske lammelsen går hardt utover økonomien. Brussels har nå kommet med en uvanlig anmodning til EU. Byen har bedt om å få europeiske skattebetalers penger til å dekke de eksploderende kostnadene for den lenge utsatte renoveringen av Schuman-rundkjøringen, midt i «hjemmet» til de europeiske institusjonene. I et brev ba Brussel om økonomisk støtte som et «kraftig signal om de europeiske institusjonenes forpliktelse overfor byen som er deres vertskap». Det er nesten uten presedens at en regional regjering går utenom nasjonale kanaler og henvender seg direkte til EU for å få finansiering. Henvendelsen ble da også raskt fordømt av den belgiske regjeringen. Hvis Brussel ikke klarer å fylle sin rolle som hovedstad og internasjonalt knutepunkt, kan den føderale belgiske regjeringen gripe inn og overta enkelte ansvarsområder. Framtiden vil vise om det blir nødvendig med en slik inngripen. Bilde: Jiří KLAŠKA

Likekjønnet ekteskap nedfelles i den belgiske grunnloven? Det flamske sosialistpartiet Vooruit og dets likestillingsminister Beenders vil at ekteskap mellom personer av samme kjønn skal inkluderes i den belgiske grunnloven. Statsråden understreker at det er nødvendig med en *ekstra* sikkerhetsmekanisme, fordi LGBTQ+-rettigheter både er under press globalt og i flere europeiske land, som Ungarn, Bulgaria og Slovakia. Han mener det nå er på tide for Belgia å gå foran ved å innlemme denne retten i grunnloven. Belgia var tidlig ute med ekteskapslikestilling (i 2003 som andre land i verden) og sterke antidiskrimineringslover. Med sine nye tiltak mot hatkriminalitet og hatefulle ytringer har Belgia befestet sin posisjon som en forkjemper for likestilling og LGBTQIA-rettigheter.

(Ikke?) Spis juletreet ditt Har du noen gang følt et sterkt ønske om å nappe i en grønn nål? Det belgiske mattilsynet så seg i januar nødt til å advare innbyggerne mot farene ved å spise juletrær. Selv om det kan høres ut som om landet er på randen av hungersnød, kom advarselen etter at byen Gent foreslo at nålene kunne bearbeides til sauser eller smør, som en mer bærekraftig måte å kvitte seg med juletrærne på. Mattilsynet var imidlertid ikke like begeistret for den kreative resirkuleringsmetoden, og advarte resolutt mot risikoen for å få i seg giftige plantevernmidler.

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)

